

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32837/apdp.v0i92.3273>*В. О. Чукаєва, І. Є. Конєв*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ЙОГО РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Актуальність досліджуваної тематики складно оцінити, оскільки ми живемо в інформаційному суспільстві, численний потік даних постійно оточує особу, що формує власну думку, і це є складником для розуміння особою стану справ не тільки у державі, а й у всьому міжнародному просторі. Інститут доступу до публічної інформації забезпечує роботу державних органів влади на принципах відкритості і прозорості своєї діяльності, водночас він гарантує нам можливість не просто отримувати інформацію, але й вимагати її розкриття, навіть коли бажання зі сторони розпорядників інформації немає, адже державні органи дуже часто не зацікавлені в розкритті даних, які можуть поставити під сумнів їхню ефективність чи викрити зловживання. Саме створення перешкод в отриманні таких даних зі сторони суб'єктів владних повноважень, у яких є у розпорядженні необхідна нам інформація, правомірні механізми впливу на них та захист свої законних прав і буде ключовими аспектами для розв'язання порушеної проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання доступу до публічної інформації постійно перебуває у центрі уваги багатьох учених, стосовно чого така тематика виступає предметом їхнього дослідження, серед них – Б. Лазарєв, О. Ющик, О. Нестеренко, В. Копилов, Г. Атаманчук, Н. Тимченко, С. Росторгуєв та ін.

Мета статті – висвітлити найбільш проблемні аспекти щодо доступу до публічної інформації та надати поради щодо їх вирішення; встановити типові помилки розпорядників інформації, що призводить до порушення прав суб'єктів правовідносин; дослідити значення категорії публічної інформації та доступу до неї для розбудови правової держави та сучасний стан реалізації цього права в Україні.

Виклад основного матеріалу. Закон України «Про доступ до публічної інформації» (далі – Закон № 2939-VI) [1], прийнятий у 2011 році, є тим нормативним актом, завдяки якому можна встановити механізм віднесення інформації до правових режимів з відкритим чи обмеженим доступом, цей нормативно-правовий акт дає відповідь на численні питання. Так, виходячи з визначення, яке нам дає цей Закон, «публічна інформація – це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації» [1].

Виходячи з цього доволі складного нормативного визначення, можна виокремити три головні ознаки інформації, які можуть значно спростити таке розуміння і мають принципове значення для можливості віднесення її до публічної. Пер-

шою ознакою слугує безпосередній суб'єкт цих правовідносин, а саме володілець публічної інформації. Законодавець надає нам чітке визначення, тому відповідно до ч. 1 ст. 13 Закону № 2939-VI можна встановити конкретний перелік суб'єктів, які виступають розпорядниками певних відомостей [1]. З термінологічного визначення, згаданого нами вище, і з норми Закону випливає, що розпорядниками публічної інформації можуть виступати суб'єкти владних повноважень, тобто органи державної влади чи органи місцевого самоврядування, та інші суб'єкти, які також є розпорядниками інформації. Таким чином, уважно проаналізувавши суб'єктів цих правовідносин, можна зробити висновок, що розпорядниками публічної інформації не обов'язково можуть виступати лише органи влади, а й приватні суб'єкти, наприклад, суб'єкти господарювання, якщо в їх розпорядженні знаходиться суспільно необхідна інформація. Тож розпорядників інформації можна умовно поділити на дві групи:

- суб'єкти владних повноважень;
- інші розпорядники інформації.

Друга ознака публічної інформації – це те, що така інформація повинна бути зафіксована у певній формі, тобто коли запитувачі надсилають запит на ті дані, що їх цікавлять, то така інформація вже наявна у розпорядників у відповідній формі, тобто записана чи задокументована на будь-яких носіях: у паперових чи електронних документах, у форматі відео- чи аудіозапису, фотографії тощо [2]. Це означає, що вона не потребує додаткового створення щоразу під час звернення людей за її отриманням. Водночас Закон № 2939-VI гарантує отримання тієї інформації, яка знаходиться на різних носіях, адже здійснення вибірки інформації з різних документів не є створенням нової інформації і не потребує додаткового змістового аналізу. З практики дуже часто видається, що різні журналісти, не повністю розуміючи суть доступу до публічної інформації, просять надати той чи інший коментар парламентаріїв, наприклад, щодо призначення певної особи на посаду, така ситуація не стосується цього виду правовідносин, адже це потребує проведення аналізу та відповідних розумових висновків щодо цього питання, а тому за своєю юридичною природою є більше зверненням, ніж запитом на інформацію.

Третя ознака слугує одночасно і принципом доступу до публічної інформації – це максимальна її відкритість. За загальним правилом, будь-яка інформація, що була створена суб'єктами владних повноважень під час своєї діяльності або знаходиться у їх розпорядженні, є відкритою. І це є досить обґрунтованим, оскільки органи влади вибираються та призначаються для виконання функцій держави, представляють інтереси суспільства та отримують заробітну плату з державного бюджету, в тому числі і з наших з вами податків, а тому інформація, яка створюється і збирається під час виконання ними своїх повноважень, по суті, належить усьому суспільству і ми, як платники податків, маємо повне право користуватися цією інформацією, яка повинна бути у вільному доступі для будь-кого. Таким чином, українським законодавством вводиться презумпція відкритості публічної інформації, що означає обмеження в доступі до неї лише з обґрунтованих і законних підстав. Звичайно, зрозумілим є той факт, що не кожна інформація, яка знаходиться у віданні державних органів, може бути розкрита пересічному громадянину.

У зв'язку з цим Закон № 2939-VI поділяє інформацію на два режими: з відкритим і обмеженим доступом. Зауважимо, що будь-яке обмеження в доступі до публічної інформації має бути передбачене законом. При цьому тягар обґрунтування рішення щодо неможливості надання доступу до інформації покладається на розпорядника інформації, тому така відмова повинна відповідати умовам пропорційності, законності, а можлива умова шкоди від оприлюднення інформації повинна бути переконливо доведена з урахуванням застосування трискладового тесту.

Загалом, уся суть вільного доступу до публічної інформації ґрунтується на побудові правової держави з громадянським суспільством. Завдяки відкритості та прозорості діяльності державних органів підвищується не тільки довіра народу до влади, а й утверджуються найголовніші демократичні засади, на яких і буде створена сильна держава. Так, ст. 34 Конституції України гарантує кожному право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір [3]. Розкриття інформації має сприяти прозорості в питаннях здійснення владних повноважень чи іншим чином забезпечувати активну участь суспільства в управлінні державними справами. В інших випадках будь-які довільні спроби держави обмежити конституційне право особи у зборі інформації й вільного доступу до неї фактично набувають форми непрямої цензури, що просто неприпустимо для демократії, адже це значно перешкоджає широкому обговоренню важливих суспільних питань. Тим паче ч. 3 ст. 15 Конституції України передбачено заборону цензури [3].

Проведений аналіз норм Закону № 2939-VI та встановлення паралелі законодавчих приписів з наявними механізмами реалізації в державі дають нам привід стверджувати, що такий нормативно-правовий акт є доволі дієвим та його приписи мають досить повну та змістовну теоретико-правову розробку, надаючи суб'єктам цих правовідносин всебічне розуміння та вичерпний перелік інструменту обмеження такого конституційного права у вигляді трискладового тесту. З детального дослідження нормативно-правових приписів Закону № 2939-VI можна зробити умовивід, що Закон гарантує не тільки право на публічну інформацію, а й доступ до документів (наприклад, до договорів про передачу у власність або передавання в оренду державного чи комунального майна). Тож можна стверджувати, що проблематика порушення права на доступ до публічної інформації полягає не у самому нормативно-правовому акті, а у діях розпорядників інформації, котрі, або зловживаючи своїми правами, або ж не розуміючи головних складових частин відкритості даних, обмежують громадян у такому доступі. Право доступу до публічної інформації не має чітких рамок його застосування, адже в законі передбачені як гарантії відкритості певних відомостей, так і певні винятки з цього правила – це є характерною рисою для цих правовідносин, адже право на доступ до публічної інформації завжди конкурує з правом на приватність, тому розпорядникам інформації принципово важливо розподіляти між собою такі права, щоб не порушити жодного з них. Здебільшого розпорядник інформації не завжди має можливість правильно визначити баланс між розкриттям інформації та захистом легітимних інтересів, що призводить до порушення прав особи. У наведеній науковій роботі спробуємо дати деякі практичні поради вирішення порушеного питання та наведемо варіанти їх вирішення.

Таким чином, розпорядники мають уважніше поставитися до розкриття і обмеження в доступі до публічної інформації. Пропонуємо навести механізм застосування трискладового тесту, що дозволить розпорядникам інформації правильно використовувати його у своїй діяльності [4]. Трискладовий тест – це та невелика опція, що дозволяє обмежити доступ до певної інформації. Вона передбачена ч. 2 ст. 6 Закону № 2939-VI, яка складається з трьох елементів, при цьому обмеження можливе лише у разі застосування цих трьох умов у сукупності [1]. Ця опція є важливою для збереження державних відомостей, які можуть становити загрозу національній безпеці, територіальній цілісності України або громадському порядку. Також необхідність обмеження інформації полягає у захисті конфіденційної інформації, відповідних персональних даних особи з метою дотримання прав особи, передбачених ЗУ «Про захист персональних даних», або ж для ефективного виконання своїх обов'язків суб'єктів владних повноважень (так звана адміністративна тиша), тому дотримання трискладового тесту є вагомим складовою частиною доступу до публічної інформації. В ідеалі розпоряднику інформації для полегшення застосування правил трискладового тесту слід заповнювати певну формулу або табличку. Так, якщо під час розгляду запиту виявиться позитивна відповідь на всі три запитання, згідно з ч. 2 ст. 6 Закону № 2939-VI, то така інформація може обмежуватися у розкритті. Приклад такої формули:

На жаль, на практиці застосування такого підходу не є поширеним, тому складність цього інструменту і відсутність сталої практики зі сторони розпорядників інформації і призводить до порушень прав громадян, адже цим суб'єктам легше просто відмовити у запиті. Отже, постає вагоме питання не тільки в професіоналізмі цих суб'єктів, а у їхній добросовісній діяльності та підзвітності перед суспільством, неправомірні дії яких своєю чергою ведуть до великої завантаженості судової гілки влади численними позовами щодо протиправності обмеження доступу до публічної інформації.

Наступна проблематика, на якій ми бажаємо акцентувати увагу, – це суспільний інтерес. Такий аспект безпосередньо пов'язаний з діяльністю публічних осіб (приміром, народних депутатів, Президента та ін.), їхнім особистим життям та підвищенням

суспільним інтересом до них. Що все ж таки на шальках терезів цих правовідносин буде переважати більше – право на приватність чи право суспільства знати? Справді, діяльність осіб, які виконують функції держави, повинна бути під ретельним спостереженням громадськості та відповідати презумпції відкритості, але це не означає, що публічні особи не можуть мати приватного життя (очевидно, що право на родину, хобі і т. ін. залишається за будь-ким). Але слід розуміти той факт, що якщо йдеться про особу, яка виконує публічні функції, то обіймаючи той чи інший державно-управлінський пост, вона заздалегідь погоджується з тим, що її право на приватність буде значно звужене порівняно з іншими громадянами. Це пояснюється задля мети створення належного антикорупційного механізму контролю у державі [5]. Такі особи зобов'язані заповнювати відповідні декларації, внесені відомості до яких не можуть бути обмежені у доступі та є відкритими даними. Так, згідно із ч. 6 ст. 6 Закону № 2939-VI видається, що відомості, зазначені у декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, не належать до інформації з обмеженим доступом [1]. Також деякими нормами законодавства України прямо передбачається та категорія відомостей, які належать до інформації з відкритим або обмеженим доступом. Тож ЗУ «Про запобігання корупції» визначає обсяг того, що повинна декларувати особа, яка виконує публічні функції (свої статки, майно, гроші, автомобілі, колекції тощо) [6]. Однак дані, що стосуються розміщення такого майна, паспортні дані, ПІН не розкриваються. Таким чином, право втручатися в приватне життя політиків чи інших публічних осіб буде обмежуватися законодавством. Тому з цього видається, що розпорядникам інформації потрібно дуже ретельно підходити до перевірки шкоди і суспільного інтересу від оприлюднення публічної інформації, враховуючи при цьому баланс права на приватність і права суспільства знати. Приміром, якщо ми запитуємо інформацію до документа щодо отримання певного майна чиновником, безперечно, можна стверджувати про можливу завдану шкоду від такого оприлюднення, адже в такому разі є ймовірність розкриття місця розташування і адреси цього майна, але якщо обіймана посада чиновником наділяє його відповідними повноваженнями і управлінськими функціями, які дають йому змогу впливати через свої рішення на отримання і виділ собі цього майна (повноваження депутата, який може проголосувати за виділ собі частини землі), то право громадськості знати буде переважати шкоду над її розкриттям.

Ще однією перепоною для отримання доступу запитувачів до публічної інформації слугує загроза розкриття конфіденційної інформації, яка міститься у певному документі. Зазвичай на практиці від розпорядників інформації простежується часте посилення саме на цю підставу як для відмови в наданні певних відомостей. Інтерес у захисті конфіденційної інформації може слугувати не тільки як правомірний інтерес для відмови у запиті на інформацію, а й додатковим аргументом для невмотивованого обмеження доступу до певних відомостей зі сторони розпорядника. Особливості цього режиму доступу до інформації полягають у специфічній процедурі його накладення. Так, якщо два інших, а саме таємна та службова інформація, застосовуються з обов'язковим дотриманням трискладового тесту, то конфіденційна інформація – залежить виключно від бажання приватної

особи в її поширенні. Для гарантування реалізації конституційного права особи на доступ до публічної інформації розпорядникам потрібно приділити чималу увагу відповідному припису, який передбачений ч. 7 ст. 6 Закону № 2939-VI, де закріплюється, що обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ. Якщо документ містить інформацію з обмеженим доступом, для ознайомлення надається інформація, доступ до якої необмежений [1]. Таким чином, якщо в документі містяться відомості, що підлягають оприлюдненню разом з певними конфіденційними даними особи, то така інформація повинна надаватися в повному обсязі, але з урахуванням нерозкриття конфіденційних даних, тобто вони просто не зазначаються або ця інформація надається без них. Між тим тут доцільно зазначити, що інформація щодо отримання коштів з державного бюджету третіми особами не є конфіденційною і такі дані підлягають розкриттю, адже мають підвищений суспільний інтерес (наприклад, виграш тендера якоюсь компанією на публічних торгах).

Повернемося до специфічності процедури встановлення такого режиму інформації, про що ми згадували вище. Особливість його полягає у тому, хто має право визначати належність певної інформації до конфіденційної, оскільки орган влади не може самостійно визначити конфіденційність [7, с. 55–75]. З цього випливає висновок, що ця категорія інформації з обмеженим доступом стосується суб'єктів приватного права, тобто фізичних і юридичних осіб. Суб'єкти владних повноважень лише презюмують, що та чи інша інформація належить до цієї категорії, або виконують вказівку фізичної чи юридичної особи щодо дотримання її конфіденційності. Але якщо ми говоримо про розгляд запиту з питань надання цієї інформації, то в будь-якому разі буде застосовуватися трискладовий тест і саме за його результатами буде перевірятися, чи є досить підстав для її розкриття (наприклад, значний суспільний інтерес). Відповідно до Постанови Пленуму Вищого Адміністративного суду України № 10 від 29 вересня 2016 р. відмова у наданні доступу до такої категорії інформації є обґрунтованою у разі, якщо розпорядник в листі вказує, якому саме з інтересів загрожує розголошення запитуваної інформації, в чому полягає істотність шкоди цим інтересам від її розголошення, чому шкода від оприлюднення такої інформації переважає право громадськості знати цю інформацію [8].

Проблематика тематики нашої статті дуже велика, тому неможливо охопити весь вектор сучасних проблем доступу до публічної інформації, однак ми не можемо оминати увагою ще одну досить вагомую проблему, з якою стикаються запитувачі нині. Розглянемо питання доступу до службової інформації, а саме обмеження доступу до документів або інформації з грифом ДСК (для службового користування). Ще за радянських часів історично склалося, що багато розпорядників інформації того періоду накладали гриф ДСК, часто не маючи достатніх правових підстав і чіткого механізму його накладення. Все це робилося задля мети обмеження доступу суспільства до публічної інформації і нерозкриття відповідних відомостей щодо діяльності державних органів, адже вважалося, що суспільство не має права втручатися і тим самим перешкоджати виконанню державних функцій суб'єктами владних повноважень. Але час змінився, і нині ми живемо в державі, яка побудована зовсім на інших принципах, наша правова система будується за прикладом найрозвинутіших країн світу, спираючись лише на демократичні засади розвитку

відносин між державою і суспільством. Тож перед законодавцями постало завдання вирішити питання, яке стосується інформації з грифом ДСК. Так, у 2014 році був прийнятий ЗУ «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» № 1170-VII, в прикінцевих положеннях якого було доручено «протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом затвердити порядок обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію, зібрану в процесі оперативно-розшукової, контррозвідувальної діяльності, у сфері оборони країни» [9]. Відповідно до цього розпорядники інформації починаючи з 2014 р. вимушені переглянути всі наявні у них документи з грифом ДСК чи іншими грифами, що передбачають обмеження доступу до них, які були накладені до набрання чинності Закону № 2939-VI. Таким чином, документи з грифами до 2014 р. втрачають свою силу та інформація в них підлягає розкриттю через один рік, якщо зазначені грифи не були переглянуті та підтверджені відповідно до правил трискладового тесту. Звернемо увагу на те, що службова інформація не може обмежуватися волонтаристськи, спираючись лише на бажання того чи іншого держслужбовця. Для того щоб обмежити доступ до службової інформації, розпорядник повинен застосовувати алгоритм дій, передбачений Законом, адже трискладовий тест – це не одноразова дія, він повинен застосовуватися щоразу, коли надходить запит або постає питання, чи ця інформація може надаватися, чи ні, оскільки актуальність і значущість будь-якої інформації з часом втрачається. Отже, запитувачам слід взяти до уваги, якщо вам відмовляють у розкритті інформації, посилаючись при цьому на гриф ДСК, накладений ще у 2005 році, можна сміливо апелювати щодо неправомірності таких дій та звертатися до перехідних положень Закону № 1170-VII, адже такий гриф буде недейсним.

Будь-яке право, надане громадянам, повинне забезпечуватися відповідними гарантіями. Так, окрім передбачення механізмів реалізації доступу до публічної інформації, держава повинна запровадити систему захисту та відповідальність за порушення цього права. Відповідно до ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження у суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб [3]. Також ст. 23 Закону № 2939-VI гарантується право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності розпорядників інформації [1]. В Україні надано три можливі механізми захисту, відповідно до яких запитувач може звернутися з метою захисту своїх порушених прав, серед них – вищий орган розпорядника інформації або його керівник; Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Омбудсмен); адміністративний суд. Запитувач має право на власний розсуд вибрати орган для оскарження з урахуванням обставин справи, власних ресурсів та вимог законодавства.

На нашу думку, саме адміністративний позов до суду є найефективнішим способом захисту порушеного права. Судова гілка влади є тією складовою частиною правової держави, завдяки якій утверджується справедливість та верховенство права в країні. Це та інституційна опора суспільства, де особа може досягти істини по справі, та через такий орган зобов'язати суб'єкта владних повноважень вчинити

певні дії на свою користь. Незважаючи на такі наявні недоліки, як сплатення судового збору, деяка складність процедури написання та подання позову порівняно зі скаргами, однак ефективність, безперечно, є значно вищою ніж в інших механізмах захисту, наведених нами вище. Пропонуємо розглянути статистичні дані стосовно задоволених справ щодо забезпечення права особи на доступ до публічної інформації Дніпровського окружного адміністративного суду за 2020 рік, щоб переконатися в коефіцієнтному співвідношенні шансу виграшу в таких категоріях справ. Так, на розгляді у суді перебувало 43 справи, з яких винесено рішення про задоволення – 30, відмовлено у задоволенні позову – 13. Таким чином, процент виграшних справ становить 70%, програшних – 30% [10]. З цього можна зробити висновок, що близько 7/10 справ є виграшними для позивача, що ще раз доводить ефективність судового захисту за цими категоріями справ. Досить дієвим заходом практичної реалізації судового рішення для позивача слугує встановлення судового контролю, що є ще одним позитивним складником судового захисту. Адже відповідно до ч. 2 ст. 382 Кодексу адміністративного судочинства у разі ухилення розпорядника інформації щодо виконання судового рішення йому загрожує штраф у сумі від двадцяти до сорока розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, половина суми якої стягується на користь позивача, інша половина – до Державного бюджету України [11].

Висновки. Підсумовуючи усе вищесказане, можна зробити висновок, що сучасні тенденції доступу до публічної інформації в Україні є доволі контроверсійними, однак мають перспективу для подальшого їх вдосконалення. Авторами було акцентовано увагу на ключових проблемах доступу до публічної інформації, оцінено рівень теоретико-правової наповненості Закону № 2939-VI, наявність у державі відповідних механізмів реалізації доступу до публічної інформації та системи захисту порушеного права особи. Окрім теоретичного складника, розглянуто чимало практичних питань стосовно проблематики порушеного питання, наведені шляхи їх вирішення. Досліджено нормативно-правовий інструментарій у вигляді «трискладового тесту» та правильний підхід до його застосування під час вирішення питання щодо надання чи обмеження у доступі до публічної інформації розпорядниками. Тож з метою поліпшення реалізації конституційного права особи пропонуємо такі рекомендації:

– передача повноважень відповідальній особі або керівнику спеціального підрозділу з питань доступу до інформації у вигляді права особистого підпису у відповідях на інформаційні запити сприятиме скороченню строків розгляду таких запитів та вчасному і швидкому їх задоволенню;

– задля мети урізноманітнення способів та форм отримання публічної інформації розпорядникам варто розміщати всю необхідну інформацію на своїх офіційних вебсайтах щодо передбачених законом прав запитувачів та можливостей для їх реалізації у розпорядника (зменшення кількості письмових запитів дозволить оптимізувати витрачання ресурсів);

– забезпечити належне навчання розпорядників інформації та формування у них добросовісного підходу щодо питань розгляду інформаційних запитів; підвищення їх кваліфікації у сфері застосування «трискладового тесту».

Література

1. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 № 2939-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>
2. Маштак К. С. Поняття адміністративно-правового забезпечення права на доступ до публічної інформації. *Право і суспільство*. 2011. № 6. С. 132–137.
3. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.
4. Головенко Р. Б. Доступ до публічної інформації : посібник із застосування «трискладового тесту» / Р. Б. Головенко, Д. М. Котляр, Д. М. Слизьконіс ; за заг. ред. Д. М. Котляра. Київ : ЦПСА, 2014. 152 с.
5. Кузенко Л. В. Правове регулювання права громадян на інформацію в сфері державного управління : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків, 2003.
6. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>
7. Калюжний Р. А., Копан О. В., Марценюк О. Г. Теоретико-методологічні засади інформаційного права України: реалізація права на інформацію : монографія. Київ. 2013. 236 с. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/26641/1/Kalujni_New3_.pdf
8. Про практику застосування адміністративними судами законодавства про доступ до публічної інформації : Постанова ВАСУ № 10 від 29.09.2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010760-16#Text>
9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інформацію» та Закону України «Про доступ до публічної інформації» : Закон України від 27.03.2014 № 1170-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1170-18#Text>
10. Офіційний сайт Дніпропетровського окружного адміністративного суду. URL: https://adm.dp.court.gov.ua/sud0470/pokazniki-diyalnosti/stat_zvit/
11. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України від 06.07.2005 № 2747-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>

Анотація

Конєв І. С., Чукаєва В. О. Адміністративно-правове забезпечення доступу до публічної інформації та сучасний стан його реалізації в Україні. – Стаття.

Стаття присвячена аналізу теоретико-правової розробки концепції доступу до інформації та механізму практичної реалізації такого права особою, їх співвідношення один з одним. Висвітлюються деякі статистичні дані та поради щодо вирішення порушених питань. Акцентується увага на специфічній категорії інформації, такій як публічна, адже концепція доступу до публічної інформації на даний момент набрала глобального розвитку та утверджена близько у 110 країнах світу на рівні національного законодавства. Розглядаються питання рівня забезпеченості доступу до публічної інформації; проблемні аспекти реалізації такого права; суб'єктний склад правовідносин; дані, які можуть бути віднесені до категорії публічної інформації; способи реалізації свого права особою. Розглядаються найбільш поширені зловживання зі сторони розпорядників публічної інформації з приводу її ненадання. Наводяться відповідні системи захисту прав щодо доступу до публічної інформації в Україні та передбачена відповідальність за порушення такого права. Вивчаються правомірні підстави обмеження доступу до певної інформації зі специфічним правовим режимом, критерії обмеження до такого доступу. Досліджується роль та значення забезпечення доступу до публічної інформації для розбудови правової держави з громадянським суспільством. Аналізується сучасний стан та перспективи розвитку правових механізмів реалізації доступу до публічної інформації у сучасній Україні. Особлива увага приділяється дослідженню професійно-кваліфікаційного рівня розпорядників публічної інформації та їх добросовісності в процесі виконання ними своїх функцій, найбільш поширені зловживання та створення перешкод у доступі до публічної інформації суб'єктами владних повноважень або іншими розпорядниками публічної інформації, шляхи їх вирішення, питання рівня обізнаності суспільства у своїх правах на отримання такої інформації та практична можливість їх реалізації. Наводиться низка пропозицій щодо вдосконалення правових механізмів доступу до публічної інформації в Україні та впровадження дієвих засобів у роботу розпорядників інформації для якісного і швидкого забезпечення реалізації права запитувачів.

Ключові слова: доступ до публічної інформації, трискладовий тест, відкритий доступ, обмежений доступ, розпорядники інформації, запитувачі інформації, суспільний інтерес, конфіденційна інформація.

Summary

Koniev I. Ye., Chukaeva V. O. Administrative and legal support access to public information and current state of its implementation in Ukraine. – Article.

The article is devoted to the analysis of theoretical and legal development of the concept of access to information and the mechanism of practical realization of such right by the person, their relation to each other. Some statistics and tips for resolving the issues are covered. Emphasis is placed on a specific category of information, such as public, because the concept of access to public information today has gained global development and is approved in about 110 countries at the level of national legislation. The issues of the level of access to public information are considered; problematic aspects of the implementation of this right; subjective composition of legal relations; data that can be classified as public information; ways to exercise their rights by a person. The most common abuses by public information managers regarding its non-provision are considered. Appropriate protection systems for access to public information in Ukraine are provided and liability for violation of such a right is provided. Legitimate grounds for restricting access to certain information with a specific legal regime, criteria for restricting such access are studied. The role and importance of providing access to public information for building the rule of law with civil society are studied. The current state and prospects of development of legal mechanisms for access to public information in modern Ukraine are analyzed. Particular attention is paid to the study of professional qualifications of public information managers and their integrity in the performance of their functions, the most common abuse and obstruction of access to public information by public authorities or other public information managers, ways to solve them, the level of awareness society in its rights to receive such information and the practical possibility of their implementation. There are a number of proposals for improving the legal mechanisms of access to public information in Ukraine and the introduction of effective tools in the work of information managers to ensure high-quality and rapid implementation of the right of applicants.

Key words: access to public information, three-part test, open access, limited access, information managers, information requesters, public interest, confidential information.